

poskusi. Ako je premalo apna, potem se pa, kakor smo uže omenili, osmоди listje.

Umetna polžja reja.

O tej reči piše H. Hitschmann v svojem „Vademecum für den Landwirt“ tole: Od mnogoštevilnih polžjih vrst redijo največkrat vrtnega polža (latinski *helix pomatia*) po tako zvanih polžjih vrtih. Ti vrti so trate, ki so obdane z globokimi jarki. Na več mestih narede majhne kupe, katere pokrijejo z mahom. Tu notri skrijejo se polži ob suhem vremenu. Polže krmijo z zeljem, z bežolom, z repo, z odpadki od zelenjadi, s sladkim sadjem ali z mešanico, ki jo narejajo iz pšeničnih otrobov, moke in vina. Ob taki krmi postanejo polži hitro debeli in okusni. Na jesen, kadar poneha toplota, nasujejo pa po vrtu na več mestih finega, čistega peska 15 % na debelo. V ta pesek zlezejo potem polži, tam ustja svoja zapro z apnenim pokrovcem ter ostanejo skriti skozi celo zimo.

Polže redijo tudi po jamah, katerim pokrijejo dno z rušino. Da polži ne uidejo, mora biti jama pokrita z gosto mrežo od žice. Po noči, ob dežju in pozneje ob mrazu pokrijejo jame z deskami in s slamo. — Najboljši čas v nabiranje polžev za rejo sta meseca julij in avgust. Polži se jedo kadar imajo ustja zaprta.

Polže rede posebno po južni Nemčiji, in jih od tam daleč okrog razpošiljajo. Polži z našega Ljubelja so svetovno znani.

Oranje pred zimo na korist pomladanski setvi.

Še imajo nekateri kmetovalci navado, da puščajo njivo nepreorano čez zimo po poletni ali jesenski žetvi. To je slaba navada in na veliko škodo jarini ali pomladanski setvi.

Poglejmo pa korist, če se njiva po žetvi uže pred zimo preorje in če preorana čez zimo leži.

1. Voda, kolikor se je je čez zimo in konec zime, ko je sneg skopnel, na njivi nabralo, gre lahko spomladi pod zrahljano zemljo, katera potem dobi potrebne vlage, da more vsejano seme hitreje kaliti in veseleje rasti. Če pa njiva pred zimo ni bila preorana, in zemlja nezrahljana v trdih gručah še v pričetku pomladi leži, to more le malo mokrote s površja njive v globočino njeno; voda dalje časa zastaja na površji njiv in ne daje spodnjim plastem potrebne vlage. Tudi rastlinstvu potrebni podnebni zrak lahko prešine zrahljano zemljo, ne pa v trdih gručah ležeče.

2. Zmrzlina more čez zimo ležečo razorano zemljo dobro prešiniti, zato postane prhka in se zdrobi, če tudi je pred zimo še tako gručasta in kepasta bila.

3. Ker se pred zimo preorana njiva koj ob prvem suhem vremenu spomladi, ko je sneg skopnel, hitro usuši, zato je kmetovalcu potem moči, jarino prav zgodaj vsejati, in ker tako pripravljene njive včasih

niti ni treba na novo orati, ampak jo le z brano povleči, je potem poljsko delo tudi kmalu končano.

4. Če pa je spomladanska setev uže zgodaj opravljena, ostane gospodarju dovolj časa za druga poljska dela, posebno pa za obdelovanje senožeti. Tako je gospodar za celo leto s svojimi opravili precej naprej.

5. Če je spomladi setev jarega žita dosti zgodaj opravljena bila, pride potem seme v zemljo uže v takem času, ko je v njej še dosti zimske vlage. To pa dela, da žito hitro in enakomerno kali in da potem tudi čvrsto in hitro raste in zdatno plenja.

6. Pred zimo preorana njiva drži pa sploh dolgo časa svojo vlago in sicer zato, ker se je zemlja več vode čez zimo napila in popita vlaga tudi bolj počasi izhlapeva.

7. Če pa je uže mlado žito čvrsto in lepo, ostane mu ta krepka rast ves čas, in pričakovati je bogate žetve.

8. Polje, pred zimo preorano, je manj podvrženo mrčesom in plevelu: mrčes zaduši ali prežene voda, ki je globoko v zemljo segla, plevel pa, ki rad uže v začetku zime kali, pokonča mraz. Posebno koristno pa je orati polje pred zimo zato, ker tako uničujemo škodljive hrošče in ogerce (njih črve).

Naj bi tu naštetih dobiček napeljal kmetovalce na to, da bi svoje polje uže pred zimo orali in opustili napačno oranje šele po končani zimi.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Program o delitvi premij v denarji in priznanskih diplom za kobile in žrebice, katera se bode vršila na Kranjskem leta 1887.

Na Kranjskem se bode za leto 1887. vršila delitev državnih premij v srebrnih goldinarjih in srebrnih svetinjah, kakor tudi delitev priznanskih diplom: a) za kobile z žrebetom, b) za mlade, t. j. 3- do 4letne kobile, c) za 1- in 2letne žrebice na naslednjih petih konkurznih postajah:

V Radovljici za politični okraj: Radovljica dné 1. septembra 1887.

V Mengišu za politična okraja: Kranj in Kamnik dné 2. septembra 1887.

Na Vrhniki za politične okraje: Litija, ljubljanska okolica, Logatec, Postojina in mesto Ljubljana dné 3. septembra 1887.

V Ribnici za politični okraj: Kočevje dné 5. septembra 1887.

V Št. Jarneji za politične okraje: Krško, Rudolfovo in Črnomelj dné 7. septembra 1887.

Na vsaki konkurzni postaji se začne delitev premij imenovane dni ob 9. uri dopoldne.

Za delitev premij veljajo naslednje uredbe, uravnane po pravilih, veljavnih, v tem oziru s privolitvijo c. kr. ministerstva za poljedelstvo z ozirom na posebne razmere te dežele.

Posebna določila.

A. Za kobile z žrebetom, B. za mlade kobile, C. za žrebice.

1. V Mengišu in Radovljici smejo premije biti deležne samo kobile z žrebetom, mlade kobile in žrebice noriškega plemena; po drugih postajah ni zaradi plemene nobene omejitve

k A.

2. Premije smejo biti deležne kobile z žrebetom samo od svojega spolnjenega četrtega leta više, brez omejitve na kako najvišjo starost, in sicer dokler so zdrave, dobro rejene, imajo na sebi lastnosti dobrih plemenskih kobil, in če imajo s seboj lepo žrebe, ki še sesa ali je že odstavljen. Ako so sicer ednake pa imajo mlajše kobile prednost pred starejšimi

3. Premija se sme kobilam z žrebetom le takrat prisoditi: a) ako je žrebe od cesarskega ali dopuščenega privatnega žrebca in se to dokaže z zakonito (legalno) pripustnico; b) ako se prinese od župana narejeno in od pristojnega političnega okrajnega oblastva potrjeno spričevalo, ter se s tem dokaže, da je bila kobila, pripeljana z žrebetom, že predno je storila žrebe, last tega gospodarja, ki se poganja za premijo.

4. Zaradi tega, ker je katera kobila z žrebetom že v prejšnjih letih prejela eno ali več premij, ni izključena, da bi odslej več ne smela dobiti premije.

k B.

5. Premije smejo biti deležne mlade, t. j. po 3 in 4 leta stare kobile, ter smejo le tedaj premijo dobiti: a) če so ubrejene od cesarskega ali dopuščenega privatnega žrebca, in se to dokaže z zakonito (legalno) pripustnico; b) če je kobila najmanj eno leto že tistega, ki se poganja za premijo, in če se to dokaže po spričevalu župana, katero je potrjeno od pristojnega političnega okrajnega oblastva.

6. Mlade kobile, katere so kakor take edenkrat premijo dobile, smejo prihodnjič premijo dobiti samo kot kobile z žrebetom, če imajo lepo žrebe, katero še sesa ali je že odstavljen.

k C.

7. Premije smejo biti deležne lepe žrebice po spolnjenem prvem in drugem letu, če so dobro rejene in če po rasti svojega trupla obetajo, da se za naprej dobro razvijó in vzredé.

8. Do premij imajo posestniki takih žrebic le takrat pravico, če z zakonito pripustnico dokažejo, da so te žrebice od cesarskega ali dopuščenega privatnega žrebca, in če se dokaže po spričevalu, narejenem od župana in potrjenem, od pristojnega političnega okrajnega oblastva, da so jih posestniki sami vzredili.

Opomba. Posestniki triletnih za pleme sposobnih žrebcev se pozivajo, naj jih o priliki premiranja pripeljejo pred komisijo v ta namen, da se popišejo, ker bi se utegnili pozneje kupiti.

Vsak, kateremu se je za vzrejenega konja prisodila premija, mora podpisati reverz, v katerem se za-

veže, da tega konja po delitvi premij obdrži še eno leto. in da povrne prejetu premijo v denarjih brez vsakega ugovora, če ne bi ostal pri tem mož-beseda.

Od c. kr. deželne vlade za Kranjsko.

V Ljubljani meseca maja 1887.

C. kr. deželni predsednik:
Baron Winkler.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 52. Ali je žaganje rabno za gnoj?

Odgovor: Žaganje je dobro gnojivo. Žaganje ima z ozirom na les. od katerega je, več redilnih snovi za rastline v sebi, zlasti apna, magnezije, kalija in celó fosforovo kisline. Žaganje mora ležati na zraku, da zgubi ojstre kisline, zmeša se potem z neugašenim apnom ter polije s svežo gnojnico. Tako prirejeno žaganje naj se na kupu zgreje. Tak gnoj je dober za travnike. Žaganje porabi se lahko tudi kar naravnost za nasteljo ali kompost.

Vprašanje 53. Moje kokoši prav malo jajc iznesejo in še teh mnogo ima mehko lupino. Kaj je vzrok, ali se da pomagati? (F. C. v K.)

Odgovor: Dajte svojim kokošim jesti apnenega peska, in nesle Vam bodo jajca s trdo lupino. Zakaj da Vaše kokoši malo jajc iznesejo, ne moremo Vam kar naravnost povedati, ker je mogočih več vzrokov. Morda je pleme slabo? Največkrat je vzrok slaba pitna voda. Naše gospodinje mislijo, da se mora prasič po blatu valjati, kokoš pa blatno in mlakužno vodo piti. Pa vse je ravno narobe. Kokoš mora imeti vedno čisto in svežo vodo. Zapomnite si: Mlinarska kokoš največ jajc iznese. Zakaj? Zato, ker ima vedno dovolj dobre pitne vode.

Vprašanje 54. Pri nas fantje še ne poznajo te lepe navade, da bi si mlaj za sv. Telo na pošten način pridobili, marveč ga skrivaj, ali tudi s silo vzmó. Gorjé gospodarju, če bi jim branil, potem uže sme nekaj gorkih pričakovati. Pred nekaj leti iskal je na ta način oškodovan gospodar zadostila pri sodniji, a dotični sodnik tožbe niti vzprejeti ni hotel, in tako smo gospodarji izročeni fantom na milost in nemilost.

Tudi meni je bila letos ena najlepših smrek ukradena. Poznam fante — so še celó iz tuje fare — a si ne ven in ne znam pomagati. Kaj hočem storiti? Ali je kaka postava zoper to in kako se glasi? (M. Ž. v V.)

Odgovor. Seveda je postava zoper to in sicer tista, katera proti vsaki drugi tatvini. Le tožite pri okrajni sodniji, in ako sodnik tožbe noče sprejeti, pojdite k odvetniku in — tožite tudi sodnika. Hvala Bogu, vsaj smo v Avstriji, a ne na Turškem!